

Nr 96.

Av herr **Lindberg m. fl.**, *angående viss ändring av bestämmelserna om statsbidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader.*

Av Kungl. Maj:ts förslag i statsverkspropositionen till den nu samlade riksdagen under anslaget Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m. framgår, att socialstyrelsen förordad en höjning av grunderna för driftbidrag till dessa alkoholistanstalter. Dessa förslag ha emellertid icke upptagits av Kungl. Maj:t. Med anledning härav få undertecknade anföra följande.

De statsunderstödda erkända och enskilda alkoholistanstalterna befinna sig i en mycket svår situation. Statsbidraget till dessa anstalters driftkostnader har nämligen icke höjts under senare år tillnärmelsevis i proportion till ökningen av kostnaderna för anstalternas verksamhet. Därför har denna måst förbilligas i största möjliga mån. Underhåll, anskaffning av inventarier och dylikt ha eftersatts, och personalen har i allmänhet ej fått sådan löneförbättring, som kommit andra inkomsttagare till del. Följden har blivit den, att anstalterna nu icke motsvara de krav, som man bör ha rätt att ställa på anstalter, avsedda att mottaga det klientel, varom här är fråga. Anstalterna äro i stor utsträckning alltför torftiga, personalen för fåtalig, anordningarna för sysselsättningsterapi och yrkesundervisning mycket bristfälliga o. s. v. Ytterligare kan nämnas, att driften av dessa anstalter under senare år i stor utsträckning gått med förlust. Sålunda redovisades för år 1948 förluster för Hemmet Älvgården på över 39 000 kronor, för Björknäsanstalten på drygt 23 000 kronor, för Holmahemmet på över 8 000 kronor o. s. v. Driftutfallet för år 1949 synes också komma att gå med direkt förlust för ett flertal anstalter. Det är sålunda oundgängligen nödvändigt, att någon åtgärd vidtages för att förbättra dessa anstalters ekonomiska läge.

Situationen för de statsunderstödda alkoholistanstalterna observerades redan av 1946 års alkoholistvårdsutredning, som föreslog mycket betydande utvidgningar av statens åtaganden i fråga om dessa anstalter. Utredningen föreslog sålunda, att de skulle komma i åtnjutande av dels särskilda personallönebidrag, motsvarande avlöningskostnaderna för den erforderliga vårdpersonalen, dels garantibidrag med högst 4 kr. per dag och vårdplats, dels slutligen beläggningsbidrag med högst 4:50 kr. per dag och vårdad person. De nu utgående bidragen av högst 3:50 kr. för dag och vårdplats i garantibidrag och därutöver högst 3:50 kr. per dag och vårdad person i

beläggningsbidrag till erkänd alkoholistanstalt understiga sålunda väsentligt vad som föreslogs av utredningen.

En uppfattning om hur mycket kostnaderna för vård av detta slag faktiskt stigit under senare år ger en jämförelse med driftkostnaderna vid statens alkoholistanstalt å Venngarn. Statens kostnader för denna anstalt under budgetåret 1945/46 utgjorde 441 198 kronor. Om de nu gällande bidragsgrunderna för icke-statliga anstalter under nämnda år hade tillämpats för Venngarnsanstalten, skulle statens bidrag ha uppgått till endast högst 351 330 kronor. Det faktiska bidraget översteg det sålunda beräknade med omkring 25,6 %. Under budgetåret 1948/49, då Venngarnsanstalten haft ett vårdplatsantal av 120 och ett vårdtagsantal av 42 528, skulle anstalten enligt de för erkända alkoholistanstalter gällande bidragsgrunderna ha erhållit högst 302 148 kronor. Statens verkliga kostnader för anstaltsdriften utgjorde emellertid sistnämnda budgetår 684 241 kronor och överstiger sålunda med icke mindre än omkring 126,5 % det nyssnämnda beloppet. Visserligen måste hänsyn tagas till att Venngarnsanstalten får omhändertaga ett speciellt besvärligt klientel, men detta kan icke förklara hela den stora skillnaden. Å andra sidan bör också beaktas, att de erkända alkoholistanstalterna i allmänhet icke kunna erhålla statsbidrag för anordnande av familjebostäder för personal och för andra nybyggnadsbehov, som icke sammanhånga med en utökning av platsantalet, medan den statliga anstalten erhåller särskilda anslag för sådant ändamål. Framhållas bör också, att de stiftelser och organisationer, som inneha de statsunderstödda alkoholistanstalterna, äro kapitalsvaga och icke ha möjlighet att tillskjuta nämnvärda belopp för upprätthållandet av driften vid anstalterna.

Socialstyrelsen har i sitt förslag till Kungl. Maj:t rörande anslagsäskanden för budgetåret 1950/51 föreslagit, att såväl erkända som statsunderstödda enskilda alkoholistanstalter skulle erhålla garantibidrag med högst 4 kr. för dag och vårdplats samt beläggningsbidrag med högst 4:50 kr. för dag och vårdad person. De erkända alkoholistanstalternas centralorganisation, som utgör en sammanslutning av statsunderstödda alkoholistanstalter, med uppgift bland annat att tillvarata dessas ekonomiska intressen, har för sin del kommit till ett något annat resultat. Organisationen föreslår sålunda, att dessa anstalter skola kunna erhålla garantibidrag med högst 5 kr. för dag och vårdplats samt därutöver beläggningsbidrag med högst 4 kr. för dag och vårdad person. Dessa grunder skulle för anstalterna bli något fördelaktigare än de av socialstyrelsen föreslagna. Centralorganisationen är dessutom av den uppfattningen, att sådana fasta utgifter som lönekostnader, underhåll av byggnader och inventarier m. m. utgöra så stor del av anstalternas driftkostnader, att garantibidraget bör överväga. Undertecknade ansluta sig till ifrågavarande förslag av nämnda centralorganisation. — Om man utgår från ett genomsnittligt garantibidrag av 4:50 kr. för dag och vårdplats och därutöver beläggningsbidrag med 4

kr. för dag och vårdad person, kan behovet av medel till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader uppskattas till 2 795 000 kronor, d. v. s. 530 000 kronor mera än enligt beräkningarna i statsverkspropositionen. Hela behovet av medel å anslaget, om bidragen till inackorderingshem och familjevård beräknas till 35 000 kronor liksom i statsverkspropositionen, blir 2 830 000 kronor.

Svårigheterna för de statsunderstödda alkoholistanstalerna äro för närvarande större än någonsin. Om en förbättring i deras villkor icke genomföres, fruktar man rent av en katastrof inom anstaltsvården för alkoholmissbrukare. Risker föreligga att huvudmän för sådana anstalter icke längre anse sig kunna uppehålla driften utan nödgas överväga ett nedläggande av anstalerna. Med hänsyn härtill anse undertecknade det oundgängligen nödvändigt att förbättra statsbidragen till dessa anstalter redan från och med ingången av budgetåret 1950/51.

Undertecknade föreslå,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av bestämmelserna om statsbidrag till erkända och statsunderstödda alkoholistanstalters driftkostnader att garantibidrag må utgå till dessa anstalter med högst 5 kronor för dag och vårdplats samt därutöver beläggningsbidrag med högst 4 kronor för dag och vårdad person, ävensom att, med hänsyn härtill, förslagsanslaget Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m. uppräknas till 2 830 000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1950.

Joh. W. Johnsson
i Stockholm.

Daniel Wiklund
i Stockholm.

Carl Lindberg.
Lars Lindahl.